

ÉDOUARD LOUIS

Çeviri: Ayberk Erkay

B A B A M I
K İ M
Ö L D Ü R D Ü

ROMAN

ÉDOUARD LOUIS

BABAMI KİM
ÖLDÜRDÜ

Can Çağdaş

Babamı Kim Öldürdü, Édouard Louis

Fransızca aslından çeviren: Ayberk Erkay

Qui a tué mon père

İlk baskı (çeviriye kaynak alınan baskı): Éditions du Seuil, 2018

© 2018, Édouard Louis

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

1. basım: 2020

6. basım: Haziran 2023, İstanbul

Bu kitabın 6. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Şirin Etik

Düzelti: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4694-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ÉDOUARD LOUIS
BABAMI KİM
ÖLDÜRDÜ

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Ayberk Erkey

♥can

Édouard Lois'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Eddy'nin Sonu, 2021

Şiddetin Tarihi, 2023

ÉDOUARD LOUIS, 1992 yılında, Fransa'nın kuzeyindeki Amiens şehrinde, işçi sınıfına mensup bir ailede doğdu. Ailesinde üniversiteye giden ilk kişi olarak École Normale Supérieure'e girdi. Daha sonra siyasal bilimler üzerine yüksek lisans yaptı. 2013'te adını Édouard Louis olarak değiştirdi. 2014'te büyük yankı uyandıran otobiyografik romanı *Eddy'nin Sonu*'yu, 2016'da *Şiddetin Tarihi*'ni, 2018'de ise *Babamı Kim Öldürdü*'yü yazdı. Homofobiyi, ırkçılığı, egemenlerin zorbalığını, işçi sınıfını ve sosyal eşitsizliği odağına alan kitapları yirmiden fazla dile çevrildi. Günümüzün en etkili genç yazarlarından biri olarak gösteriliyor.

AYBERK ERKAY, Fransız edebiyatı, çağdaş felsefe ve tiyatro kuramaları eğitimi aldıktan sonra akademik ve sanatsal çalışmalarını bu alanlarda sürdürdü. Farklı Batı dillerinden çok sayıda edebî eseri dilimize kazandırdı. Çevirdiği çok sayıda düzyazı ve poetik metin farklı yayınevleri tarafından yayımlandı, oyun çevirilerinden birçoğu sahneye taşındı. Flaubert, Stendhal, Rimbaud, Mallarmé, Apollinaire, Valéry, T.S. Eliot, Aragon, Artaud, Vian, Camus, Céline, Genet, Perec, Koltès gibi Batı edebiyatının farklı türlerinde öncülük etmiş isimlerden yaptığı çevirilerin yanı sıra kıyıda kalmış metinler üzerine yaptığı araştırmalar, yazınsal çalışmalar ve hazırladığı koleksiyonlarla alana katkıda bulundu.

Xavier Dolan'a

Bu bir tiyatro metni olsaydı, Őu sözlerle baŐlaması gerekirdi: Bir baba ve bir oğul, aralarında birkaç metre mesafe, büyük, geniŐ ve boŐ bir meknda duruyor. Bu mekn bir buğday tarlası, kullanılmayan, boŐ bir fabrika, bir okulun, zemini PVC kaplı spor salonu olabilir. Belki kar yağıyordur. Belki kar yavaŐ yavaŐ onların üzerini örter ve nihayet gözden kaybolurlar. Babayla oğul neredeyse hiÇ bakmazlar birbirlerine. Yalnızca oğul konuŐur, ilk cümlelerini bir kĞda ya da ekrana bakarak okur, sesini babasına duyurmaya çalıŐır ama nedendir bilinmez, babası onu duymıyor gibidir. Birbirlerine dokunacak kadar yakındırlar ama ulaŐamazlar. Bazen tenleri buluŐur, temas kurarlar fakat o anlarda bile birbirlerine uzaktırlar. Yalnızca oğulun konuŐuyor olması ikisi iÇin de Őiddetli bir Şeydir: Baba kendi hayatını anlatma imknından mahrumdur, oğulsa asla alamayacağı bir yanıtı beklemektedir.

I

Amerikalı entelektüel Ruth Gilmore, ırkçılık sözcüğünün kendisi için ne anlama geldiği sorulduğunda, ırkçılığın, bazı toplulukların erken ölüme maruz bırakılması olduğunu söylüyor.

Bu tanım erkek egemenliği, eşcinsellere ya da trans bireylere duyulan nefret, sınıfsal tahakküm, her türlü toplumsal ve siyasi baskı için de geçerli. Siyaseti, canlıların başka canlılar tarafından yönetilmesi ve seçmemiş oldukları bir topluluk içinde yaşayan bireylerin varlığı olarak tanımlayacak olursak, demek ki siyaset korunan, teşvik gören, desteklenen toplumlara, ölüme, işkenceye, cinayete maruz bırakılan toplumlardan ayıran şeydir.

Geçen ay seni görmeye geldim, şimdilerde yaşadığın, kuzeydeki o küçük şehre. Çirkin bir şehir, renksiz. Deniz üç-beş kilometre mesafede ama sen hiç gitmiyorsun. Seni birkaç aydır görmemiştım – uzun zaman olmuştu. Bana kapıyı açtığında seni tanımadım.

Sana baktım, senden uzakta geçen yılları yüzünden okumaya çalıştım.

Sonra, birlikte yaşadığın kadın artık neredeyse hiç

yürüyemediğini söyledi. Ayrıca geceleri nefes almak için bir alete ihtiyacın oluyormuş, yoksa kalbin durmuş; destek almaksızın, bir makinenin yardımını olmadan atamıyormuş artık, atmak istemiyormuş. Kalkıp tuvalete gittin, sonra döndün, o sırada seni izledim, on metrelik yolda nefesin kesildi, düzelsin diye oturmak zorunda kaldın. Özür diledin. Bu da yeni çıkmış sende, özür dilemek, buna alışmam gerekecek. Bana şekerinin çıktığını söyledin, ciddiymiş, kolesterolün de yüksekmış, her an kalp krizi geçirebilirmişsin. Bunları anlatırken nefesin kesiliyordu, sanki oksijen göğsünden boşalıyor, dışarı sızıyordu, bir-iki kelime etmek için bile büyük bir çaba, çok büyük bir çaba göstermen gerekiyordu. Kendi bedenine karşı savaş verdiğini görüyor ama fark etmiyor gibi yapmaya çalışıyordum. Geçen hafta doktorlar karnını açmış, evantrasyon diye bir operasyon geçirmişsin – ilk defa senden duydum. Bedenin kendi yükünü taşıyamaz olmuş, karnın aşağı doğru çekiliyormuş, içeriden kopmak, kendi ağırlığından, kendi kütlelerinden kurtulmak için o kadar kuvvetli, hem de o kadar kuvvetli çekiyormuş ki kendini aşağı.

Araba kullanman riskliymiş artık, alkol alman yasakmış, duşa girmen ya da işe gitmen bile büyük riskleri göze alman anlamına geliyormuş. Ellini geçeli daha birkaç yıl oldu. Siyasetin, erken ölüme layık gördüğü insanlardan birisin.

Bütün çocukluğum senin yokluğunu ümit etmekle geçti. Okuldan akşamüstü dönerdim, beşe doğru. Eve yaklaşırken, eğer araban evin önünde değilse, bunun bara ya da kardeşine gittiğin ve geç kalacağın, muhtemelen sabaha karşı döneceğin anlamına geldiğini bilirdim. Arabanı evimizin önündeki kaldırımda görmezsem yemeği sensiz yiyeceğimizi, annemin sonunda pes edip yemek-

leri sofraya getireceğini ve seni ertesi sabaha kadar görmeyeceğimi bilirdim. Her gün bizim sokağa yaklaşırken arabayı düşünür ve içimden dua ederdim: Orada olmasın, orada olmasın, orada olmasın.

Seni tanımayı tesadüfen öğrendim. Ya da başkaları vasıtasıyla. Geçenlerde anneme seninle nasıl tanıştığını ve neden sana âşık olduğunu sordum. Parfümü yüzünden dedi. Parfüm sürerdi baban, tabii şimdiki gibi değildi o zamanlar. Erkekler katiyen parfüm sürmezdi, yoktu öyle bir âdet. Ama baban sürerdi. Evet, o sürerdi. Farklıydı. O kadar güzel kokardı ki.

Devam etti: Bana kafayı takan oydu. İlk kocamdan yeni boşanmıştım o sıralar, yakayı kurtarmayı nihayet başarmıştım ve çok daha mutluydum öyle, erkeksiz. Kadınlar, erkekler olmadan daima daha mutludur. Ama baban ısrar etti. Bir kere bile çiçeksiz ya da çikolatasız gelmedi. Ben de boyun eğdim sonunda. Boyun eğdim.

2002 – O gün annem beni odamda tek başıma dans ederken yakaladı. Gürültü çıkarmamaya, hareketleri elimden geldiğince sessiz yapmaya, nefesimi bile az almaya çalışmış, müziğin sesini de çok açmamıştım ama nasıl duyduysa duvarın öbür tarafından duymuş ve ne olduğunu öğrenmek için odama gelmişti. Neye uğradığımı şaşırardım, nefes alamıyordum, yüreğim ağzıma gelmişti, ciğerlerim yanıyordu, ona döndüm ve bekledim – *yüreğim ağzımda, ciğerlerimde yangın*. Azarlamasını ya da dalga geçmesini bekliyordum ama gülümseyerek, en çok dans ederken sana benzediğimi söyledi. Ona, Babam dans mı ederdi? diye sordum – senin bedeninin böylesine özgür, böylesine güzel, erkeklik takıntına böylesine ters düşen bir şey yapmış olabilir miydi sahiden? Belki de bir

Birtakım iç hesaplaşmalar içindeki yazar uzun zaman sonra çocukluğunun geçtiği, küçük, çirkin bir Fransız kentinde yaşayan babasını ziyarete gider. Karşısında bulduğuyrsa, erkeklerin duygularını bastırması ve sert olması gerektiğini savunan, bugün "toksik erkeklik" denen kültürün içine doğmuş, kendisine rol model olan birçok erkek gibi erkenden okulu bırakıp işçiliği değişmez bir kader gibi sırtlanarak fabrikalarda çalışıp ellisinde yatağa mahkûm olmuş, zavallı bir adamdır.

Fransa'nın en etkili yazarlarından biri kabul edilen Édouard Louis bu kısa ve çarpıcı metinde mevcut düzenin grotesk gerçekliğini vurgularken, milyonlarca insanın hayatını etkileyip yöneten siyaset denen şeyin, siyasetçiler için aslında bir salon oyunundan başka bir şey olmadığını anlatıyor.

"Louis'nin bir yazar olarak en güçlü yanı, olguları kimi zaman takıntı noktasına varacak kadar tutkulu bir şekilde hissetmesi ve hislerini nötrlemek yerine onları araştırmaya açık, felsefi bir zihinle analiz etmesidir."

Edmund White, *The Guardian*

#fransizedebiyatı #işçisınıfı #ataerki #aile #politika #şiddet #ırkçılık
#homofobi #babaoğullilişkisi

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4694-9

9 789750 746949